

Marian Guzek

1933–2020

Wśród wybitnych postaci, które tworzyły historię Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Profesor Marian Guzek – patriota i uczonek – zajmuje miejsce szczególne. Był nie tylko błyskotliwym ekonomistą i autorytetem w dziedzinie międzynarodowych stosunków gospodarczych, ale przede wszystkim człowiekiem niezłomnego charakteru, którego życiorys stanowi świadectwo odwagi i głębokiego patriotyzmu. Jego losy nierozzerwalnie splotyły się z tragiczną historią Polski XX wieku, a postawa, którą przyjął w młodości, zdefiniowała jego całe życie.

Marian Guzek urodził się 16 października 1933 roku w Złakowie Borowym koło Łowicza. Dorastał w cieniu II wojny światowej, a jego wejście w dorosłość przypadło na mroczny okres stalinizmu. To właśnie wtedy, nie mogąc pogodzić się z narzuconym reżimem komunistycznym, zaangażował się w działalność konspiracyjną. Jako uczeń Liceum Pedagogicznego w Łowiczu został członkiem tajnej organizacji antykomunistycznej „Biały Orzeł”, co w tamtych czasach wymagało heroicznej odwagi. W 1952 roku został aresztowany i skazany przez władze PRL na siedem lat więzienia. Karę odbywał między innymi w Łodzi i Sieradzu, w Progresywnym Więzieniu dla Młodocianych w Jaworznie oraz w Rawiczu; pracował przymusowo w kopalni „Czeladź”.

Po wyjściu na wolność rozpoczął studia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, którą ukończył w 1961 roku. Już rok później na stałe związał się z naszą Uczelnią, rozpoczynając karierę naukową, która trwała nieprzerwanie przez 20 lat, aż do 1982 roku. Był pracownikiem niezwykle sumiennym i utalentowanym. Jego kariera akademicka rozwijała się dynamicznie: w 1964 roku obronił doktorat poświęcony zastosowaniu zasady kosztów komparatywnych do planowania międzynarodowej specjalizacji krajów RWPG (promotor: prof. Seweryn Kruszczyński), następnie uzyskał habilitację, a w 16 listopada 1984 roku tytuł naukowy profesora. W strukturach Akademii Ekonomicznej w Poznaniu pełnił funkcję dyrektora Instytutu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, wywierając ogromny wpływ na kierunek badań oraz kształcenie kadr w tej dziedzinie.

W 1982 roku współtworzył reaktywowaną Sekcję Ekonomii na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i został pierwszym kierownikiem Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. W kolejnych latach prowadził

zajęcia między innymi w Akademii Finansów i Biznesu Vistula, a od 1995 roku aż do końca życia był Profesorem na Uczelni Łazarskiego w Warszawie (Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych). W latach 1992–1998 pełnił funkcję kierownika Katedry Ekonomii KUL. Wykładał również gościnnie za granicą, co potwierdza jego rozpoznawalność w środowisku międzynarodowym.

Praca naukowa Profesora Mariana Guzka odzwierciedlała jego życiowe przekonania. Był on badaczem wnikliwym, nieunikającym trudnych tematów. W publikacjach, takich jak *Międzynarodowa integracja gospodarcza w socjalizmie* (PWE, Warszawa 1971) czy *Zasada kosztów komparatywnych a problemy RWPG* (PWE, Warszawa 1967), krytykował słabości gospodarki centralnie planowanej.

W kolejnych dekadach rozwijał syntetyczne ujęcia teorii handlu i polityki gospodarczej; do jego rozpoznawalnych prac należy podręcznik *Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Zarys teorii i polityki handlowej* (PWE, Warszawa 2006), szeroko wykorzystywany na kierunkach ekonomicznych i politologicznych.

W ostatnich latach życia konsekwentnie zabierał głos w debatach o kondycji kapitalizmu, ograniczeniach neoliberalnego paradygmatu i możliwych drogach reform. W książce *Teorie ekonomii a instrumenty antykrzysowe* (Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2013) postulował „liberalizm synergiczny” – współdziałanie instytucji państwa z rynkiem w imię stabilności i długofalowego wzrostu. W *Doktrynach ustrojowych. Od liberalizmu do libertarianizmu* (Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2015) przeanalizował ewolucję idei ustrojowych, polemizując z ortodoksami zarówno etatystycznymi, jak i skrajnie antyetatystycznymi. Z kolei książka *Przyszłość kapitalizmu – cesjonalizm?* (Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2016) i artykuł *Od welfare state do cesjonalizmu* („Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2015, t. 49, nr 2) rozwijały autorską propozycję porządku instytucjonalnego, który miałby korygować wady współczesnego kapitalizmu przez nowe „cesje” zadań i odpowiedzialności między państwem, rynkiem i społeczeństwem obywatelskim. W 2018 roku Profesor opublikował *Świat Zachodu po nieudanym wejściu w erę postindustrialną* (Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego), a także wersję anglojęzyczną tej pracy (*The Western world on the slippery slope*, Bonami). Późna faza twórczości – analityczna, polemiczna i programowa – potwierdza jego aktywność publicystyczno-naukową aż do ostatnich lat.

Jako dydaktyk i wychowawca młodzieży akademickiej Profesor Guzek był niezwykle ceniony. Wymagający, ale sprawiedliwy, potrafił zaszczerpić studentom pasję do wiedzy. Zawsze jednak podkreślał, że wiedza ekonomiczna musi służyć dobru wspólnemu i być osadzona na solidnym fundamencie etycznym.

Za niezłomne zaangażowanie w walkę o niepodległość i upowszechnianie patriotycznych postaw Profesor Marian Guzek został uhonorowany medalem Pro Memoria. To odznaczenie, nadawane przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych,

jest wyrazem hołdu dla osób, które postawą i działaniem przyczyniły się do zachowania pamięci o walce o niepodległość Polski. Było to symboliczne docenienie jego młodzieńczej odwagi i cierpienia, którego zaznał w imię wierności ojczyźnie.

Profesor Marian Guzek zmarł 15 lutego 2020 roku. Odszedł wybitny uczyony, ale przede wszystkim wielki patriota, dla którego Polska zawsze była najwyższą wartością. Jego życiorys jest dla całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu nie tylko powodem do dumy, ale także trwałym wzorem postawy obywatelskiej i naukowej rzetelności. Pamięć o nim pozostanie trwałym elementem dziedzictwa naszej Uczelni.

Jerzy Kur